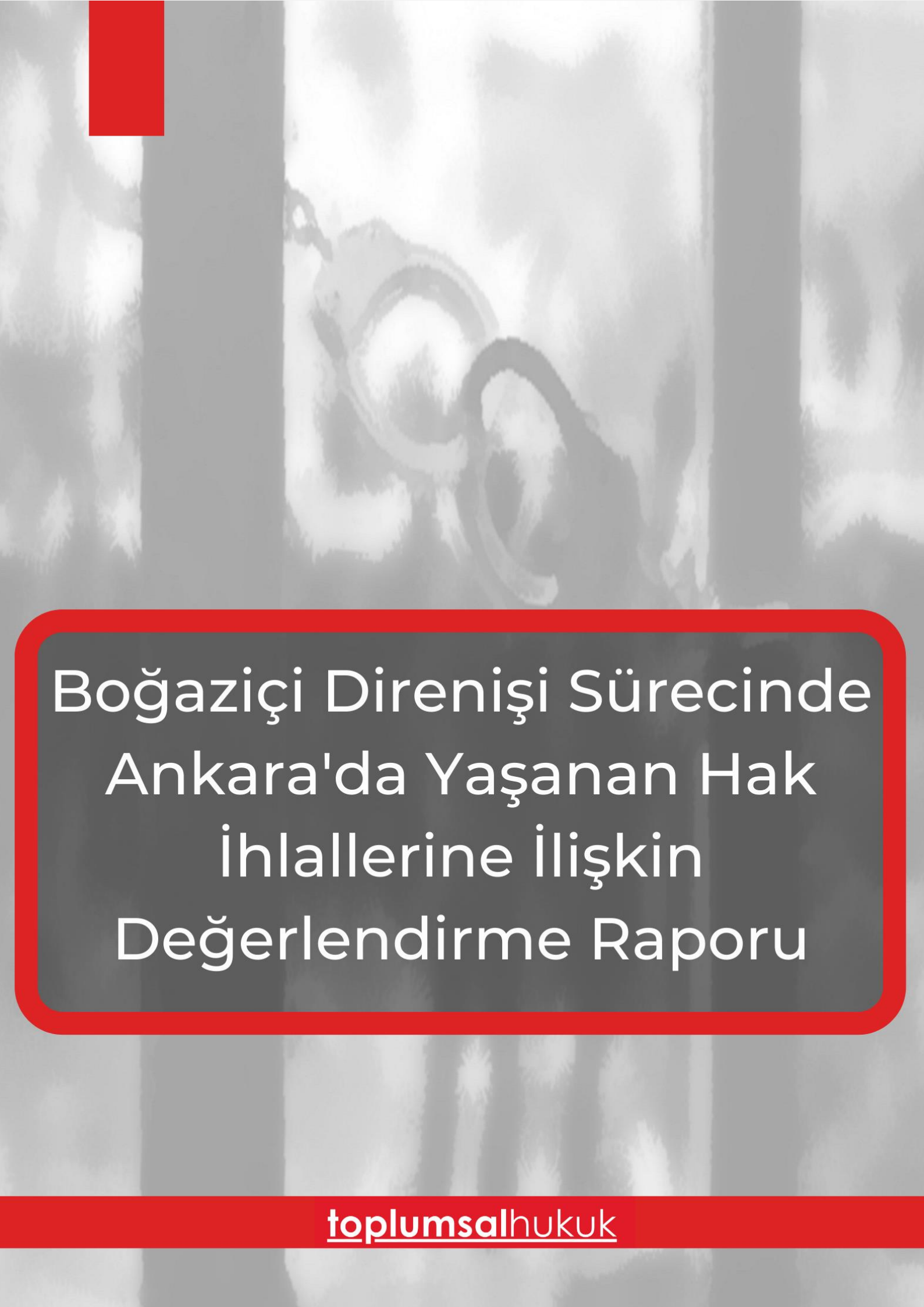

Boğaziçi Direnişİ Sürecinde Ankara'da Yaşanan Hak İhlallerine İlişkin Değerlendirme Raporu

BOĞAZIÇI DİRENİŞİ SÜRECİNDE ANKARA'DA YAŞANAN HAK İHLALLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME RAPORU

07.05.2021

Baskı ve otoriteye sırtlarını dayayıp, adaletsizlik ve eşitsizlik üzerinden yükselen siyasal iktidarların; devamlılığını sağlayabilmesi için kendisine karşı yükselen her sesi susturması ve kararlı itirazları aynı kararlılıkla bastırması gerekir. Yıllardır hedef gösterilen üniversitelere karşı sistematik şekilde verilen mücadele de; akademik kurumları itibarsızlaştırmak, kendi makbul öğrencilerini yaratmak, idari-hukuki soruşturmalar başlatmak ve kolluk kuvvetlerini kullanarak şiddet tekeline başvurmak gibi çeşitli baskı metotları ile kendini göstermektedir. Öte yandan baskının şiddete dönüştüğü bu adımlar karşısında üretilen her söz; öğrencisiyle, akademisyeniyle, işçisiyle çok daha geniş bir kitlenin yaşamına dokunup, tarihe düşülen bir ders notu olarak yerini alıyor. İşte bu rapor tam da böylesi bir sorumluluğun bilinciyle, tanık olunan politik baskı ve şiddet ortamının hafızası olmayı amaçlıyor.

2015 yılında AKP İstanbul 1'inci bölge milletvekili aday adayı olan Prof. Dr. Melih Bulu, 2 Ocak 2021 tarihinde Boğaziçi Üniversitesine rektör olarak atandı. Bunun üzerine ülkenin dört bir yanında protestolar düzenlendi.

Toplumsal Hukukçular olarak kayyum rektörlere karşı mücadelede dayanışmayı büyütmek, hak ihlallerine karşı müdahale edebilmek üzere yer aldığımız eylemlerdeki gözlemlerimiz, gözaltı takibi sırasındaki tespitlerimiz ve basın taraması ile hazırladığımız raporda Boğaziçi Direnişi sürecinde Ankara'da yaşanan hak ihlallerine ilişkin değerlendirme ve tespitlere yer verilmiştir. Rapor kapsamında incelenecek olaylar beş başlık altında değerlendirilmiştir.

İÇİNDEKİLER

1. Eylemlere yönelik polis saldırıları	3
a. 6 Ocak 2021 tarihli eylem	3
b. 8 Ocak 2021 tarihli eylem	3
c. 2 Şubat 2021 tarihli eylem	4
d. 5 Şubat 2021 tarihli eylem	7
2. 18 Şubat 2021 tarihinde üç üniversitelinin kaçırılması	8
3. 26 Şubat 2021 tarihinde Toplumsal Hukuk üyesi meslektaşımızın alıkonulması	10
4. Farklı tarihlerde bildiri, afiş ve pankartla destek çağrısı yapan öğrencilerin gözaltına alınması	10
5. Üniversite öğrencilerine yönelik disiplin soruşturmaları	12

1) Eylemlere Yönelik Polis Saldırıları

a. 06.01.2021 Tarihli Eylem

6 Ocak günü Ankara'da bulunan Boğaziçi Üniversitesi mezunları ve öğrencileri, Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanmasını protesto etmek ve gözaltılara karşı basın açıklaması yapmak amacıyla Bahçelievler Eser Parkında buluşacaktı. Fakat 5 çevik kuvvet aracı, 2 gözaltı aracı, bir resmî polis aracı ve 5 sivil polis aracı eşliğinde parkın etrafı polis tarafından çevrildi. ¹ Parka girmek isteyen öğrenciler zor kullanarak uzaklaştırıldı. Milli Kütüphane önüne giden öğrencilerin burada beklemesine de izin verilmedi. Polis öğrencilere müdahale ederek, 3 öğrenciyi gözaltına aldı. ² Geri kalan öğrenciler ise Milli Kütüphane'nin çevresindeki kaldırımda çevik kuvvet ekipleriyle takip edilerek, eylem yerinden uzaklaştırıldı. ³

Yapılan müdahale sebebiyle ifade özgürlüğünün özel bir biçimi olan **toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve seyahat özgürlüğü** ihlal edilmiştir.

b. 08.01.2021 Tarihli Eylem

Melih Bulu'nun Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör olarak atanmasını protesto etmek ve Boğaziçi dayanışmasına destek olmak isteyen üniversite öğrencileri, 8 Ocak günü saat 14.00'da Güvenpark'ta basın açıklaması yapacaklarını duyurdular. ⁴ Bunun üzerine Güvenpark'taki eyleme katılacak öğrencilerin evinin önünde bekleyen polis, önce GBT yapacağını söyledi daha sonra iki öğrenciyi sabah saatlerinde gözaltına aldı. ^{5 6 7 8} Destek eylemine katılmak istedikleri için evlerinin önünde gözaltına alınan öğrenciler 3 saat emniyet otoparkında araç içinde tutulduktan sonra haklarında resmi işlem yapılmadan serbest bırakıldı. ⁹

Gün içinde erken saatlerden itibaren Güvenpark'ın etrafı kapatıldı. İzmir Caddesi'nde toplanıp Güvenpark'ta açıklama yapmak isteyen ve

¹ <https://www.yurtgazetesi.com.tr/guncel/ankarada-melih-bulunun-rektor-olarak-atanmasini-protesto-eden-bogazici-unive-h171532.html>

² <https://www.sozcu.com.tr/2021/gundem/polisle-ogrenciler-arasinda-iliginc-diyalog-yeni-rektore-benziyorsunuz-6200283/>

³ <https://dai.ly/x7yifcn>

⁴ <https://i1.wp.com/www.yenidemokrasi16.net/wp-content/uploads/2021/01/ankara-ogrenciler.jpg?fit=1024%2C512&ssl=1>

⁵ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ankarada-bogazici-eylemine-saatler-kala-gozaltilar-basladi-1804565>

⁶ <https://twitter.com/karaladergi/status/1347464630264856576>

⁷ <https://twitter.com/karaladergi/status/1347467035710795777>

⁸ <https://www.a3haber.com/2021/01/08/114368/>

⁹ <http://mezopotamyajans35.com/search/content/view/121165?page=1?page=1&key=24d422f8e21f778f6a379864165d1cc2>

arkadaşlarının evlerinin önünden gözaltına alınmasına tepki gösteren en az 30 öğrenci darp edilerek "pandemi gerekçesiyle" gözaltına alındı.^{10 11}

Polisin zor kullandığı sırada ayağı kırılan bir öğrenci, kolluk kuvvetlerinin dizleri ile bastıklarında ayağının kırıldığını, daha sonra birden fazla kişinin bastırmaya devam ettiğini anlattı. Ayağı kırık şekilde gözaltına alındıktan sonra tıbbi muayene amacıyla götürüldüğü hastanede muayene edilmeden nezarethaneye gönderilen öğrenci, 6 saat boyunca nezarethanede bekletildikten sonra gittiği Çankaya 29 Mayıs Devlet Hastanesinde yapılan tomografi sonucunda bacağında iki ayrı noktada kırık olduğunu, çapraz bağların koptuğunu ve çok sayıda lezyon olduğunu öğrendi.¹²

Bunun üzerine orantısız polis müdahalesi ve gözaltıları protesto etmek isteyen ODTÜ öğrencileri aynı gün Çankaya Yüzüncü Yıl Pazar yerinde bir araya gelecekti.¹³ Ancak henüz protestolar başlamadan polis toplanan öğrencileri GBT için durdurup müdahale etti ve 13 kişiyi darp ederek gözaltına aldı.¹⁴

Sonraki hafta öğrenciler, müdahale sırasında bacağı kırılan arkadaşları için, görev sınırlarını aşip işkenceye varacak boyutta kötü muamelede bulunan kolluğa karşı suç duyurusunda bulunmak üzere 13 Ocak günü Ankara Adliyesi A Kapısı önünde bir araya geldi. Savcılığa suç duyurusu dilekçesi vermeden önce açıklama yapmak isteyen öğrencilere polis gerekçe göstermeden müdahale etti. Müdahalede 5 kişi darp edilerek gözaltına alınırken, gazetecilerin de görüntü almasına izin verilmedi.^{15 16}

Tüm bu olaylar neticesinde kişilerin **kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, işkence ve diğer kötü muamele yasağı¹⁷, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, hak arama hürriyeti, hekim muayenesinden yararlanma hakkı** ihlal edilmiştir.

c. **02.02.2021 Tarihli Eylem**

01.02.2021 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi kampüsüne polisin girmesi ile "gerçekleşen insanlık dışı müdahalelere karşı durmak ve dayanışmak için"¹⁸, üniversite öğrencileri Çankaya Belediyesi önüne eylem çağrısında bulunmuşlardı. Çağrıyı gören ve barışçıl metotlarla demokratik haklarını

¹⁰ <https://twitter.com/MedyascopeTV/status/1347511604552863745?s=20>

¹¹ <https://twitter.com/MATurkce/status/1347513299567595521?s=20>

¹² <https://www.evrensel.net/haber/423490/polis-siddetiyle-bacagi-kirilan-ogrenci-icin-avukat-ve-vekillerden-suc-duyurusu>

¹³ <https://artigercek.com/haberler/odtu-lu-ogrencilere-polis-mudahalesi-10-gozalti>

¹⁴ <https://twitter.com/cabdisey/status/1347569156435095553?s=21>

¹⁵ <https://yeni1mecra.com/ankarada-5-ogrenci-gozaltina-alindi/>

¹⁶ <https://ilerihaber.org/icerik/ankarada-polis-iskencesine-karsi-suc-duyurusunda-bulunmak-isteyen-5-genc-gozaltina-alindi-121791.html>

¹⁷ <https://tiyhv.org.tr/wp-content/uploads/2021/02/BogaziciRapor.pdf>

¹⁸ <https://twitter.com/boundayanisma/status/1356357782325374976?s=20>

kullanmak isteyen yurttaşlar, eyleme katılmak için belediye önüne geldilerse de burada polis ablukasıyla karşı karşıya kaldılar. Bunun üzerine eylem alanına gitmeye çalışan insanlara yönelik Atatürk Bulvarı üzerinde polis saldırısı gerçekleşti.¹⁹ Bu saldırıda 83 kişi gözaltına alındı.^{20 21} Gözaltına alınanların neredeyse tamamı ters kelepçelendi²², darp edildi. Ters kelepçe ve darp uygulaması basına yansıyan görüntülerle de ortaya kondu.²³ Polis, eylemcileri etkisiz hale getirdikten sonra da şiddet eylemlerini sürdürdü. Kimi eylemcileri saçlarından sürükleyen polis; kimilerini yere yatırıp tekmeledi, kimilerini ise defalarca yumrukladı. Bu şiddet eylemleri neticesinde bir üniversitelinin parmağı çıktı^{24 25}, birinin dişi kırıldı.²⁶

Gözaltına alınanlara yönelik işkence, gözaltı araçlarında da devam etti. Saatlerce küçük gözaltı araçlarında pandemi koşullarına uyulmaksızın kalabalık gruplar halinde ve ters kelepçeli olarak bekletilen eylemcilerin bulundukları araçlarda pencerelerin açılmasına müsaade edilmedi, araçların havalandırma sistemleri çalıştırılmadı. Bu süreçte kronik hastalığı bulunduğu öğrenilen bir eylemci baygınlık geçirdi.^{27 28}

Gözaltı sürecinde hakkında adli işlem uygulanan yurttaşlara Ankara Emniyet Müdürlüğü bünyesinde bulunan Güvenlik Şube Müdürlüğünde uzun süre avukatları ile görüştürülme imkânı verilmedi. Gözaltı takibi yapmak için Ankara Emniyet Müdürlüğüne gelen avukatlar bir saati aşkın süre içeriye alınmadılar, giriş kapısında usule aykırı bir şekilde²⁹ bekletildiler.

Avukatlara müvekkilleriyle görüşme imkanı verildiğinde dahi, Ankara Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube içerisinde kanunda belirtilen standartlardan çok uzak³⁰, yalnızca cam ile kapatıldığı için kolaylıkla izlenebilen bir görüşme odası tahsis edilmiştir. Avukatlar, polislere ait odanın hemen yanında bulunan, dinlenmeye ve denetlenmeye fazlasıyla müsait bir görüşme odasında müvekkil görüşmesi gerçekleştirilmesinin hukuka aykırı

¹⁹ https://odatv4.com/vid_video.php?id=9109F

²⁰ <https://www.evrensel.net/haber/425001/ankaradaki-bogazici-protestosunda-gozaltina-alinan-83-kisi-serbest-birakildi>

²¹ <http://mezopotamyaaajansi35.com/search/content/view/123761?page=1&key=17ca5b8f86ede6b3f613187eb9a22886>

²² <https://twitter.com/CinarOzer/status/1356563203816378369?s=20>

²³ <https://twitter.com/bbcturkce/status/1356576653439356929?s=20>

²⁴ <https://twitter.com/meydangazetesi/status/1356579577993297923?s=20>

²⁵ <https://twitter.com/i/status/1356570843904630784>

²⁶ <https://twitter.com/tukenmezhaber/status/1356595729909698560?s=20>

²⁷ <https://artigercek.com/haberler/ankara-da-bogazici-universitesi-ile-dayanisma-eylemine-polis-mudahalesi-gozaltilar-var>

²⁸ <https://halktv.com.tr/ankarada-ogrencilere-polis-mudahalesi-446370h>

²⁹ **"Şüphelinin veya sanığın müdafii seçimi"** başlıklı CMK m.149/3'e göre; "Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukuki yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz".

³⁰ **"Müdafii ile görüşme"** başlıklı CMK m.154'e göre; "Şüpheli veya sanık, vekaletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tabi tutulamaz."

olduğunu ısrarla belirtse de bu şartlar altında görevlerini gerçekleştirmek durumunda kalmışlardır.

İfadesi alındıktan sonra serbest bırakılmak üzere adli tıba sevk edilen kişilerin hangi hastaneye sevk edildiği bilgisi avukatları ve yakınlarıyla paylaşılmamış; kişilerin salıverilme işleminden sonra mağduriyet yaşamalarına sebebiyet verilmiştir.

Ankara'da yapılan sert müdahalenin ve usule aykırı işletilen sürecin kamuoyunda yankı bulmasının ardından Ankara Emniyet Müdürlüğü, *"marjinal grupların uyarılara rağmen eylemlerinde ısrar etmesi üzerine 69 kişinin gözaltına alındığı"*nı aktaran 02.02.2021 tarihli basın açıklamasını yayımlamıştır.³¹

Tarafımızca takip edilen gözaltı süreci boyunca yaptığımız görüşmelerde, 2 Şubat 2021 tarihli müdahale sonucu en az 50 kişinin kolunda plastik kelepçelerin sert biçimde sıkılması sonucunda kızarıklık ve kabarmalar olduğunu, en az 9 eylemcinin yerde sürüklendiğini, en az 34 kişinin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek veya giderilemeyecek şekilde farklı biçimlerde yaralandıklarını (yere yatırılıp dizle üstüne bastırılma, dirsek darbeleri, ayağa basma, saç çekme, yere fırlatma, başa yumruk, ağıza yumruk, göğse yumruk, sırta tekme, bacağa tekme, çelme takıp düşürme, kafayı yere bastırma, kol kıvrırma ve benzeri fiziksel saldırılar neticesinde) ve bunlara ek olarak çok sayıda eylemcinin gözaltı anında ve sonrasında hakaret ve tehditlere maruz bırakıldığını, bazılarının telefon ve gözlük gibi eşyasının hasara uğradığını kaydettik.

Bu noktada belirtmek gerekir ki basına da uzunca süredir yansıdığı üzere pandemi ve benzeri göstermelik gerekçelerle muhalif herhangi bir faaliyet sert biçimde engellenirken iktidar partisi ve iktidara yakın kesimlerin mensupları her türlü toplantı ve gösteriyi serbestçe gerçekleştirebilmektedirler. Bu husus da pandeminin iktidar için sadece bir bahane olarak kullanıldığını, yurttaşlar arasında eşitliğin gözetilmediğini ortaya koymaktadır.^{32 33}

Sonuç olarak 2 Şubat günkü eylem ve gözaltı sürecinde eylemcilerin **toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, hak arama hürriyeti, işkence ve diğer kötü muamele yasağı, eşitlik, ayrımcılık yasağı** ilkeleri ihlal edilmiştir.

³¹ <http://www.ankara.pol.tr/02022021-tarihli-basin-aciklamasi-2>

³² <https://twitter.com/solcugazete/status/1356246906347925504?s=20>

³³ <https://www.evrensel.net/haber/424948/bogazicili-ogrenciler-engellenirken-anadolu-genclik-dernegi-tekbirli-eylem-yapti>

d. **05.02.2021 Tarihli Eylem**

Ankara'da Emek ve Demokrasi Güçleri, "Aşağı Bakmayacağız" diyerek 5 Şubat tarihinde eylem çağrısı yaptı.³⁴ 2 Şubat günü yaşananlara benzer hak ihlalleri burada da gerçekleşti. Bir önceki eylemden farklı olarak bu sefer eylemin yapılacağı bölge olan Kızılay'a girişler polis tarafından dört bir yandan kapatılmıştı. Şehrin merkezi olan bu bölgeye girişler eylemden saatler önce kimlik kontrolü ile yapılmaya başlandı, polis özellikle önceki eylemlerden tanıdığı şahısları kimlik kontrolü bahanesiyle dakikalarca bekletti. Gün boyunca Kızılay'da yüzlerce polisin görev yaptığı görüldü.

Akabinde farklı noktalarda toplanmayı başarabilen eylemcilere yönelik işkenceye varacak derecede fiziksel şiddet kullanılarak gözaltı işlemi yapıldı.³⁵ İşkenceli ve hukuksuz gözaltılara karşı çıkan avukatlar da polis tarafından gözaltına alındı.³⁶ 5 Şubat tarihinde Ankara'daki Boğaziçi eylemlerinde toplamda 30 yurttaşın gözaltına alındığı biliniyor.³⁷

Gözaltıların ardından hukuki süreci takip eden avukatlar, Güvenlik Şube'de müvekkilleri kendilerinin isimlerini vermediği gerekçe gösterilerek³⁸ Ankara Emniyet Müdürlüğü binasından içeriyle alınmadılar.³⁹ İçeriye alınan üç avukat 5 saati aşkın süre müvekkilleri ile görüştürülmedi,⁴⁰ gözaltında bulunan kişilerin hukuki yardımdan faydalanma hakları engellendi.⁴¹ Gözaltında bulunan kişilerin kişisel ve en temel ihtiyaçları dahi gereği gibi karşılanmadı, tuvalete gitmeleri dahi engellendi.

Gözaltında bulunan kişilere avukatları ile görüştürülmedikleri süre boyunca özel avukatlarının gelmediği söylendi.⁴² En az 10 kişi avukatları ile hiç görüştürülmeden ifadeleri alınmak suretiyle serbest bırakıldı, hukuki yardımdan faydalanmaları fiilen engellendi.⁴³ Burada kendilerine "*ifadeyi avukatsız da verebilecekleri, ifade vermedikleri takdirde savcılığa sevk*

³⁴ <https://pbs.twimg.com/media/EtZl4bQXUAAWZCO.jpg>

³⁵ <https://www.gazeteduvar.com.tr/ankarada-bogazici-eylemi-yapanlar-gozaltina-alindi-video-1512464>

³⁶ <https://www.birgun.net/haber/ankara-da-bogazici-ne-destek-eylemine-polis-mudahalesi-30-kisi-gozaltina-alindi-333186>

³⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/ankarada-bogazici-universitesindeki-olaylari-protesto-eden-30-kisi-gozaltina-alindi/2135586>

³⁸ <https://twitter.com/avdoganerkan/status/1357823768291344392?s=20>

³⁹ <http://mezopotamyaajansi35.com/search/content/view/124145?page=1&key=3a8e2dc6f076854ffe18fff9d9ff4fe6>

⁴⁰ <https://sendika.org/2021/02/ankarada-neler-oluyor-av-mert-ekinci-toplumsal-hukuk-608601/>

⁴¹ <http://mezopotamyaajansi35.com/search/content/view/124138?page=1&key=3a8e2dc6f076854ffe18fff9d9ff4fe6>

⁴² <https://www.gazeteduvar.com.tr/bogazici-protestosunda-gozaltina-alinanlarin-avukatlari-emniyete-alinmiyor-haber-1512494>

⁴³ <https://www.cumhuriyet.com.tr/video/ankaradaki-bogazici-protestolari-polisten-bariscil-eylem-mi-sorusu-1811653>

*edilebilecekleri” şeklinde ikmalen olan savcı talimatına aykırı hukuka aykırı beyanda bulunuldu.*⁴⁴

Avukatların 5 saattir müvekkilleriyle görüştürülmediklerine dair sosyal medya üzerinden fotoğraf ve videolarla çağrı yapması üzerine,^{45 46} Ankara Emniyet Müdürlüğü 05.02.2021 tarihi basın açıklamasıyla *"avukatların gözaltında bulunan şahıslarla görüştürülmediği iddialarının gerçeği yansıtmadığını"* açıklamıştır.⁴⁷

Tüm bu süreçte yaşanan hak ihlallerini tutanak altına alan Toplumsal Hukukçu avukatların Ankara Barosu Avukat Hakları Merkezi'ne yaptığı başvuru doğrultusunda Ankara Barosu Başkanlığı, avukatların müvekkilleri ile görüştürülmemesi nedeni ile işlemi yapan kolluk hakkında suç duyurusunda bulunulmasına, avukatların emniyete alınmaması uygulaması karşısında Kamu Denetçiliği Kurumu'na, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu'na gerekli başvuruların yapılmasına karar vermiştir.⁴⁸

Sonuç olarak 5 Şubat günü eylemcilerin **toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, hak arama hürriyeti, işkence ve diğer kötü muamele yasağı, eşitlik, ayrımcılık yasağı** ilkeleri ihlal edilmiştir.

2) 18.02.2021 Tarihli Kaçırılma Olayları

Devlet arşivlerinden çok da uzak olmayan⁴⁹ kaçırılma, alıkoyma ve zorla kaybetme pratikleri son dönemlerde uygulanan baskı politikalarından biri haline geldi.^{50 51 52} Pek çok ilde üniversite öğrencileri, hak savunucuları, parti üyeleri başta olmak üzere çok sayıda kişi kaçırıldı veya kaçırılmaya çalışıldı. Aynı zamanda tehdit, hakaret, işkence, kişiyi hürriyetinden yoksun bırakma, görevi kötüye kullanma gibi birden fazla suç barındıran bu eylemlere Ankara'da bir yenisi daha eklendi.

Boğaziçi Direnişi ile dayanışma için Ankara'da yapılan eylemler sonrasında, 18 Şubat 2021 günü eylemlere destek veren 3 öğrenci öğle saatlerinde evlerinden

⁴⁴ <https://ilerihaber.org/icerik/av-eren-gonen-yazdi-saldiri-altinda-adalet-pratigi-122669.html>

⁴⁵ <https://www.gazeteduvar.com.tr/bogazici-protestosunda-gozaltina-alinanlarin-avukatlari-emniyete-alinmiyor-haber-1512494>

⁴⁶ <https://twitter.com/chdankara/status/1357761463264432134?s=20>

⁴⁷ <http://www.ankara.pol.tr/05022021-tarihli-basin-aciklamasi>

⁴⁸ Ankara Barosu 04/03/2021 tarih E-67627648-050.06.04-12885 sayılı Yönetim Kurulu kararı <https://drive.google.com/file/d/1m36l-eXLjoXbEj7Yyy9Fj2n4KUzy3bgM/view?usp=sharing>

⁴⁹ <https://www.ihd.org.tr/kayıplar-ve-toplu-mezarlar-cehennemi/>

⁵⁰ <https://www.ihd.org.tr/baski-ve-tehdit-yontemleriyle-ifade-alma-mulakat-yapma-ajanlastirma-ve-kacirma-olaylariyla-ilgili-ozel-rapor/>

⁵¹ <https://www.ihd.org.tr/2019-yili-baski-ve-tehdit-yontemleriyle-ifade-alma-mulakat-yapma-ajanlastirma-ve-kacirma-olaylariyla-ilgili-ozel-rapor/>

⁵² <https://www.ihd.org.tr/2020-yili-baski-ve-tehdit-yontemleriyle-ifade-alma-mulakat-yapma-ajanlastirma-ve-kacirma-olaylariyla-ilgili-ozel-rapor/>

çıkarken GBT kontrolü yapılacağı söylenerek durduruldu.⁵³ O esnada yalnız olmayan bir öğrenci soru sorma bahanesi ile arkadaşından uzaklaştırıldı. Öğrenciler polis olduklarını söyleyen şahıslar tarafından yaka paça sivil arabalara bindirildiler. O sırada alıkoyulma haberini alan avukatların müvekkilleri ile görüşmesi engellenip telefonları kapattırıldı ve hiçbir öğrenciden haber alınmadı. Araç içerisinde fiziksel şiddet ve darba maruz kalan öğrenciler iki saat boyunca alıkonulup Boğaziçi eylemlerine katılmaları ve siyasi faaliyetlerinden dolayı alındıkları söylenerek tehdit edildiler. Aradan geçen 2 saat sonunda kaçırıldıkları noktalardan ve şehir merkezinden uzak olan Gölbaşı, Pursaklar ve Sincan semtlerinde bırakıldılar.^{54 55}

Olayın duyulmasının ardından, bu sistematikleştirilmeye çalışılan kaçırılmalara ilişkin çeşitli hukuk örgütlerinin yapmak istediği basın açıklaması, adliyenin etrafına kimseyi almayan polis tarafından bir süre engellendi.⁵⁶ Avukatlar iş yerleri olan adliyeden uzaklaştırılarak basın açıklamasını gerçekleştirebildiler.^{57 58}

Son derece organize şekilde aynı saatlerde, üç farklı noktadan güpegündüz insan kaçıran 9 polisin akıbeti belirsizliğini korurken konu ile ilgili İçişleri Bakanı, Vali, Emniyet Müdürü gibi sorumlular herhangi bir açıklamada bulunmadı.⁵⁹ Olaydan sonra çevre kameralardan edilen kayıtlar ile karakolda izletilen görüntülerin farklı olması, öğrencileri kaçıran araçlara ait bir kısım görüntülerin silindiği veya kesildiğini gösterdi.⁶⁰

Re'sen başlatılması gereken soruşturma sürecinin etkin yürütülmemesi ve tüm yaşananlar birlikte değerlendirildiğinde; kaçırma, alıkoyma ve işkencelerin cezasızlık politikaları aracılığıyla devlet organları tarafından örtülü olarak kabul edilir kılındığı, bundan sonra yaşanacak hak ihlallerinin de meşru bir zemine taşınması riskini ortaya çıkardığı görülmektedir.

Sonuç olarak 18 Şubat günkü kaçırılmalara **özgürlükten yoksun kılma ve işkence yasağı, siyasi faaliyette bulunma hakkı ve etkin soruşturma yükümlülüğü** ihlal edilmiştir.

⁵³ <https://www.evrensel.net/haber/426238/ankarada-kacirilan-3-universite-ogrencisi-darp-ve-tehdit-edilip-birakildi>

⁵⁴ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ankarada-3-genc-kacirildi-kim-bu-beyaz-araclilar-1814750>

⁵⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=zQkLQEqImq4>

⁵⁶ <https://www.evrensel.net/haber/426316/ankarada-3-ogrencinin-kacirilmasina-dair-suc-duyurusunda-bulunuldu>

⁵⁷ <https://www.facebook.com/sokaklarinsesi/videos/228152048953914/>

⁵⁸ <https://www.gazeteduvar.com.tr/ankarada-kacirilan-ogrenciler-icin-suc-duyurusu-suclulari-bulun-haber-1513836>

⁵⁹ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ogrencilerin-kacirilmasi-meclis-gundeminde-yasananlar-kaygi-verici-1815567>

⁶⁰ <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/ankaradaki-kacirilma-olayinda-yeni-detaylar-kamera-goruntuleri-silinmis-1814970>

3) 26.02.2021 Tarihinde Toplumsal Hukuk Üyesi Avukat Tonguç Cankurt'un Alıkonulması ve Tehdit Edilmesi

Üç üniversite öğrencisinin kaçırılmasının üzerinden sekiz gün geçmesi ve sorumluların hala ortaya çıkarılmamış olması nedeniyle üniversiteliler Ankara Valiliğinden görüşme talep etmek amacıyla dilekçe vermek istediler. Valiliğe giden üniversite öğrencileri bulundukları araçtan polisler tarafından zorla indirildi. Olayın yaşandığı esnada burada bulunan Toplumsal Hukuk üyesi Av. D. Tonguç Cankurt, polisler yaptıkları işlemin hukuksuz olduğunu bildirerek yaşananları kayıt altına aldı. Eylemlerinin hukuksuz olduğunun bilincinde olan polis memurları Av. D. Tonguç Cankurt'u hukuka aykırı biçimde alıkoymaya ve kayıtları silmesi yönünde defalarca tehdit ettiler.⁶¹ Olayla ilgili olarak suç işleyen kamu görevlileri hakkında suç duyurusunda bulunuldu. Suç duyurusuna ilişkin olarak savcılık, işleme koymama kararı tesis etti.⁶²

Sonuç olarak 26 Şubat günü dilekçe vermek isteyen üniversite öğrencilerinin ve engellemelere itiraz eden üyemizin **dilekçe hakkı, seyahat özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, hak arama hürriyeti, işkence ve diğer kötü muamele yasağı, eşitlik, ayrımcılık yasağı** ilkeleri ihlal edilmiştir.

4) 20.01.2021, 24.02.2021 ve 06.04.2021 Tarihlerinde Boğaziçi Destek Bildirisi ve Afişleri Sebebiyle Öğrencilerin Gözaltına Alınması

20.01.2021 tarihinde, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin rektör Melih Bulu'ya karşı direnişine destek amaçlı bildiri dağıtan iki öğrenci 100. Yıl Mahallesinde gözaltına alındı.⁶³ Eylem duyurusunu yapmak üzere bildiri dağıtan öğrenciler, uzunca bir süre polis arabalarının takibinde kaldıktan sonra güvenlik şube tarafından göz altına alındılar.

İlerleyen günlerde Boğaziçi Üniversitesi'ne Cumhurbaşkanı tarafından rektör atanmasını ve öğrencilerin tutuklanmasını protesto eden iki öğrenci 24 Şubat günü Dikmen'in farklı noktalarına "Üniversiteye kelepçe vurulamaz! Bundan sonrası hepimizde" yazılı pankartlar asarken gözaltına alındılar.⁶⁴ Benzer şekilde 6 Nisan

⁶¹ <https://sendika.org/2021/02/ankara-valiligi-sucunu-bastiriyor-kacirilma-olayini-gorusmek-isteyen-universiteliler-ve-avukatlarini-tehdit-edip-geri-cevirdiler-609593/>

⁶² Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 2021/49232 soruşturma numaralı 15.03.2021 tarih 2021/42196 K. sayılı kararı

⁶³ <https://www.evrensel.net/haber/424059/ankarada-bogazici-ogrencilerine-destek-bildirisi-dagitilan-ogrenciler-gozaltina-alindi>

⁶⁴ <https://gazetekarınca.com/2021/02/ankarada-iki-universite-ogrencisi-gozaltinda/>

günü direnişe destek amacıyla "Bundan sonrası hepimizde! " kampanyası dahilinde afiş asan 4 öğrenci gözaltına alındı.⁶⁵

Kamuya ait alanlarda afiş asılması yetkili makamın, özel alanlarda ise malikinin iznine bağlı kılınmış ve izin koşulu yerine getirilmeden afiş asılması idari para cezası yaptırımına tabi tutmuştur.⁶⁶ Öte yandan afiş yapıştırmak veya pankart açmak suretiyle kullanılan ifade özgürlüğü, temel bir hakkın kullanımı olduğundan tek başına izin koşulunun ihlal edilmiş olması, yaptırım uygulanmasının haklılığı bakımından yeterli görülmemektedir.⁶⁷ Siyasal ve kamusal meseleler söz konusu olduğunda ifade özgürlüğüne yapılan müdahaleler daha dar yorumlanmalıdır.⁶⁸

Anılan Kanunun gerekçesinden, kamuya ait alanlarda afiş asmanın yetkili makamın iznine tabi kılınmasının görüntü kirliliğinin engellenmesi amacına dayandırıldığı anlaşılmaktadır.⁶⁹ Temel bir hakkın kullanımını sınırladığı için bu yaptırımın uygulanmasının zorunlu olduğunun, kişinin yaptırım uygulanmadan önce uyarılmasına rağmen çevreyi kirletme konusunda ısrarcı davrandığının ve bu davranışlarının temel hak kullanımının ötesine geçtiğinin tespit edilmesi gerekir. İzinsiz afiş asılması nedeniyle kamu düzeninin bozulup bozulmadığı veya bozulma tehlikesinin bulunup bulunmadığı ya da böyle bir tehlikenin ortaya çıkıp çıkmadığının kolluk tarafından ortaya konulması elzemdir.⁷⁰ Ancak kamuya ait yerlere ve duvarlara afiş yapıştırılması ile ortaya çıkan görüntü kirliliğinin önlenmesi gayesiyle kolluk tarafından uygulanan yaptırımlarda, yaptırım konusu afişin herhangi bir görüntü kirliliğine sebebiyet verdiğine dair bir tespit ve değerlendirme bulunmamaktadır. Kaldı ki kişinin "kabahatler kanununa muhalefet" gerekçesi ile uygulanacak para cezasının kanunu ihlal eden fiilin işlendiği yerde kesilmesini isteme hakkı vardır. Afiş asma eylemi neticesinde karakola götürülme uygulaması gözaltı işlemi ise kolluğun Ceza Usul Hukuku'nda belirtilen prosedürü izlemesi gereklidir.

Öte yandan pankart veya afiş içeriğinin suç teşkil ettiğini, kamu düzeni için tehlike yarattığını ya da saldırgan bir içeriğe sahip olduğunu gösteren bir unsur tespit edilmeden barışçıl ifade açıklaması niteliğindeki afiş veya pankartlara sınırlama getirilemeyeceği, dolayısıyla bu nitelikleri taşımayan ifadenin

⁶⁵ <https://politikahaber.org/ankarada-bogazici-gozaltıları/>

⁶⁶ "5326 sayılı Kanun m.42' ye göre; "Meydanlara veya parklara, cadde veya sokak kenarlarındaki kamuya ait duvar veya alanlara, rızası olmaksızın özel kişilere ait alanlara bez, kâğıt ve benzeri afiş ve ilân asan kişiye, yüz Türk Lirasından üçbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. Aynı içerikteki afiş ve ilânlar, tek fiil sayılır."

⁶⁷ Abdolvahap Can ve Diğerleri, B. No: 2014/3793, 8/11/2017, § 55

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/3793?BasvuruNoYil=2014&BasvuruNoSayi=3793>

⁶⁸ *Osmani and Others v. Former Yugoslav Republic of Macedonia*, 50841/99, 11.10.2001, s. 16; *Galstyan v. Armenia*, 26986/03, 15.11.2007, § 114.

<https://brill.com/previewpdf/journals/hudi/12/11-12/article-p1031.xml>

⁶⁹ https://www.tbb.gov.tr/online/yayınlar/kabahatler_kanunu/files/kabahatler%20kanunu.pdf

⁷⁰ İbrahim Hallaç, B. No: 2016/9009, 07.11.2019, § 45

<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2016/9009>

sınırlandırılmasının demokratik toplum düzeninde gerekli olmadığı da birçok yargı kararında vurgulanmaktadır.⁷¹

Fakat uygulamada kolluk, afiş içeriğinin yasadışı içeriğe sahip olup olmadığının tespiti ve benzeri gerekçelerle resmi gözetaltı süreci başlatılmadan karakola götürüp afiş asan kişiyi saatlerce fiili gözetaltında tutmakta, saatler sonunda içerikte sorun yok diyerek kişiyi serbest bırakmaktadır. Vatandaşın afiş asarak gerçekleştirdiği eylemin kağıt üstündeki sonucu idari para cezası iken, fiilen maruz kalınan durum resmi olmayan bir gözetaltı süreci, yıpratma ve yıldırma olmaktadır.

Boğaziçi eylemlerine destek amacıyla broşür dağıtıp, pankart veya afiş asan öğrencilerin gözetaltına alındığı olaylarda yukarıda belirtilen gerekçelerin hiçbirine ilişkin tespit ya da değerlendirmelerin idarenin tutanaklarında yer aldığı görülmemektedir. Bu sebeple demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı şekilde bildiri ve afiş sebebiyle yapılan gözetaltılarla **düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti** ihlal edilmiştir.

5) Öğrencilere Yönelik Disiplin Soruşturmaları

Boğaziçi Üniversitesi'ne atanan rektör Melih Bulu'yu protesto eden öğrencilere İstanbul⁷² ve İzmir⁷³'de açılan disiplin soruşturmalarından sonra Ankara'da da 12 Ocak 2021 tarihinde Boğaziçi ile dayanışan Ankara Üniversitesi öğrencilerine 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 54/a hükmüne⁷⁴ muhalefet isnadıyla disiplin soruşturması açıldı.⁷⁵ Aradan geçen iki ay sonra fakülte dekanlıkları tarafından açılan soruşturmada, öğrencilerin kullandığı pankart ve dövizler ile "Kayyum rektör istemiyoruz, kayyum dışarı bilim içeri, kahrolsun istibdat yaşasın hürriyet" sloganları atmaları, yerleşke içinde yürüyüş ve basın açıklaması yapmaları soruşturmanın nedenleri olarak sıralandı.

Eylemler kapsamında rektör atama usulünü protesto etmek ve rektörü istifaya davet etmek amacıyla barışçıl yollarla demokratik haklarını kullanmak isteyen öğrencilerin, olayın üzerinden uzun süre geçtikten sonra soruşturmaya maruz

⁷¹ Mehmet Ali Aydın, B. No: 2013/9343, 04.06.2015, § 68, § 69, § 70
<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2013/9343>

⁷² <https://www.evrensel.net/haber/426714/bogazici-universitesi-rektorlugu-51-ogrenci-hakkinda-sorusturma-baslatti>

⁷³ <https://tr.sputniknews.com/turkiye/202102121043796890-izmir-bogazici-destek-vermek-icin-eylem-yapan-ege-ve-dokuz-eylul-universitesi-ogrencileri/>

⁷⁴ "Öğrencilerin disiplin işleri" başlıklı m.54/a'ya göre; "Soruşturma, yetkiler ve cezalar: a. Yükseköğretim kurumları içinde veya dışında yükseköğretim öğrenciliği sıfatına, onur ve şerefine aykırı harekette bulunan, öğrenme ve öğretme hürriyetini, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kısıtlayan, kurumların sükun, huzur ve çalışma düzenini bozan, boykot, işgal ve engelleme gibi eylemlere katılan, bunları teşvik ve tahrik eden, yükseköğretim mensuplarının şeref ve haysiyetine veya şahıslarına tecavüz eden veya saygı dışı davranışlarda bulunan ve anarşik veya ideolojik olaylara katılan veya bu olayları tahrik ve teşvik eden öğrencilere; eylem başka bir suç oluştursa bile ayrıca uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar veya bir veya iki yarıyıl için kurumdan uzaklaştırma veya yükseköğretim kurumundan çıkarma cezaları verilir."

⁷⁵ <https://www.devrimgazete.com/bogazici-ile-dayanisan-ankara-universitesi-ogrencilerine-hukuksuz-sorusturma/>

bırakılması idari sürecin adil bir şekilde işletilmesi hedefinden çok, öğrencileri yıldırma amaçlı disiplin soruşturmaları yürütüldüğünü ortaya koymaktadır.

Kişi henüz cezai yaptırımla karşılaşmamış olsa dahi, soruşturma sebebiyle ceza tehdidi altında olması dahi haksız müdahale olarak kabul edilebilmektedir. Slogan atma, yürüyüş ve basın açıklaması gerekçe gösterilerek açılan disiplin soruşturmalarıyla öğrencilerin ifade özgürlükleri ile örgütlenme ve toplanma özgürlüklerine gerçekleştirilen müdahalenin öğrencilerin temel haklarını kullanma konusunda caydırıcı bir etkisi olmaktadır. Bilimsel çalışma merkezleri olması gereken üniversiteler, haklarını arayan öğrenciler için birer soruşturma merkezine dönüşmeye başlamıştır.

Bu sebeple üniversite öğrencilerine yönelik başlatılan disiplin soruşturmaları, **örgütlenme ve toplanma özgürlükleri ile ifade hürriyetinin** ihlali niteliğindedir.